

ЗАГАЛЬНИЙ ПЛАН БУДОВИ РОСЛИННОЇ КЛІТИНИ ТА ІСТОРІЯ ЇЇ ВИВЧЕННЯ.

Положення клітинної теорії:

- Клітина - найменша одиниця будови, функцій, розмноження і розвитку живих організмів. Поза клітиною немає життя.
- Клітини різних організмів схожі за будовою, складом та функціями.
- Кожна нова клітина утворюється в результаті розмноження материнської клітини.
- Багатоклітинні організми складаються із великої кількості клітин, які об'єднані у тканини та органи

Клітина - найменша структурна і функціональна одиниця живого організму, яка самостійно проявляє ознаки життєдіяльності

Тканина - група клітин, що мають подібну будову, спільне походження та виконують однакові функції

Клітина - це структурна одиниця живих організмів, що являє собою певним чином диференційовану ділянку цитоплазми, оточену клітинною мембраною. Клітини існують як самостійні організми (бактерії, найпростіші, водорості, нижчі гриби) або в складі тіла багатоклітинних тварин, рослин, грибів. **Клітина** - структурна і функціональна одиниця живого організму.

Це елементарна жива система, яка здатна до самовідтворення.

Клітина складається з **трьох основних частин**: ядра, цитоплазми та оболонки. Органели - постійні клітинні структури. Кожна із органел виконує певні функції, забезпечуючи ті чи інші процеси життєдіяльності клітини (живлення, рух). **До одномембранних органел** клітини належить: ендоплазматична сітка, комплекс Гольджі, лізосоми, різні типи вакуолей. У клітинах еукаріот є **вкриті подвійною мембраною** органели - мітохондрії та пластиди. Вони містять власні ДНК та білоксинтезуючий апарат і розмножуються поділом, тобто мають певну автономію в клітині.

Складові частини еукаріотичної клітини

поверхневий апарат

регулює зв'язок клітини із зовнішнім середовищем

- ✓ клітинна мембрана
- ✓ надмембранний комплекс
- ✓ підмембранний комплекс

цитоплазма

є внутрішнім середовищем клітини

✓ цитозоль - рідка частина цитоплазми

✓ органели - клітинні структури

одномембранні:

ЕПС
вакуолі
лізосоми
апарат Гольджі

двомембранні:

мітохондрії
пластиди

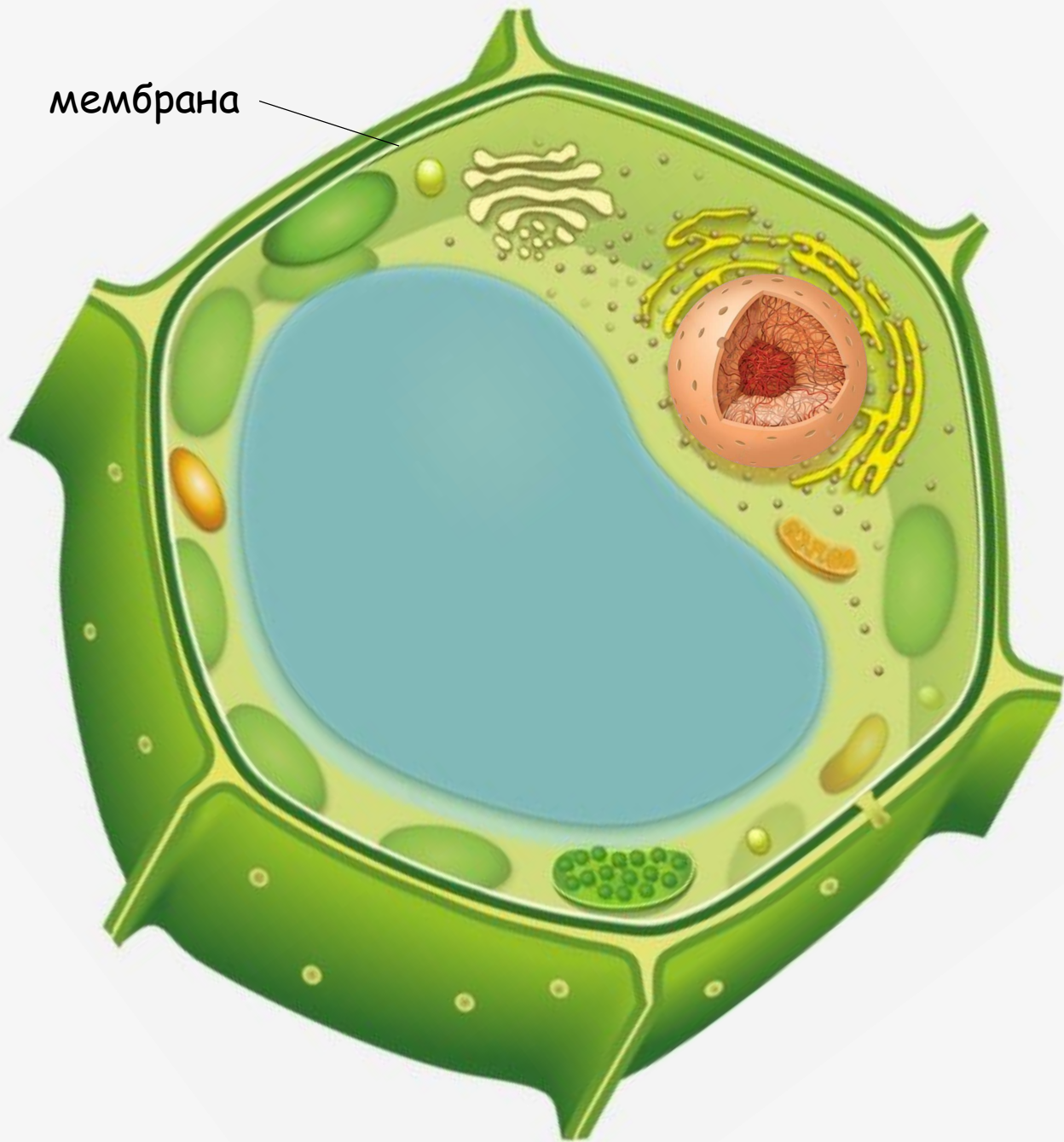
немембранні:

рибосоми
клітинний центр

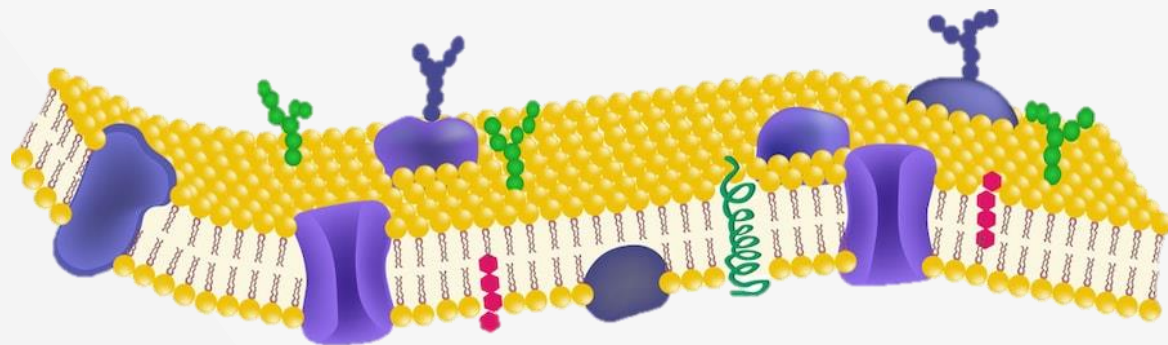
ядро

зберігає та реалізовує генетичну інформацію

мембрана

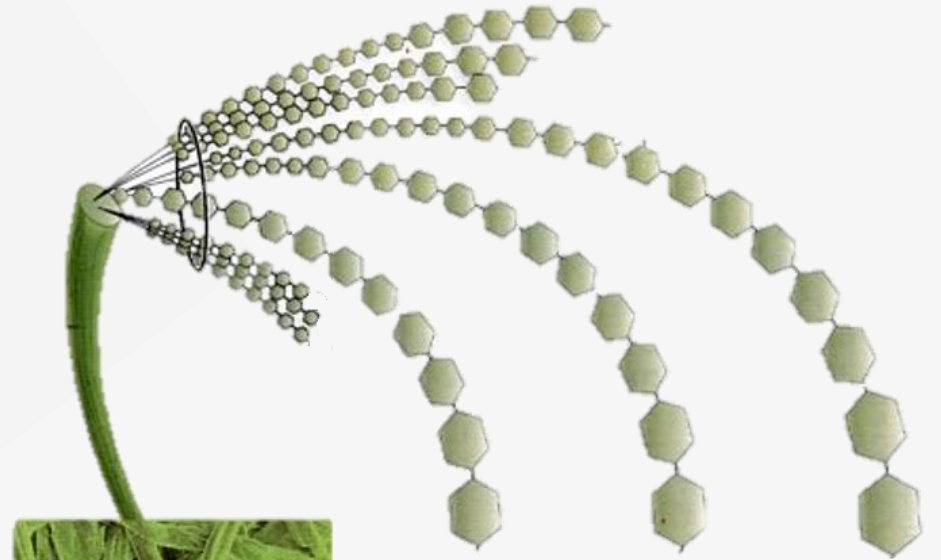
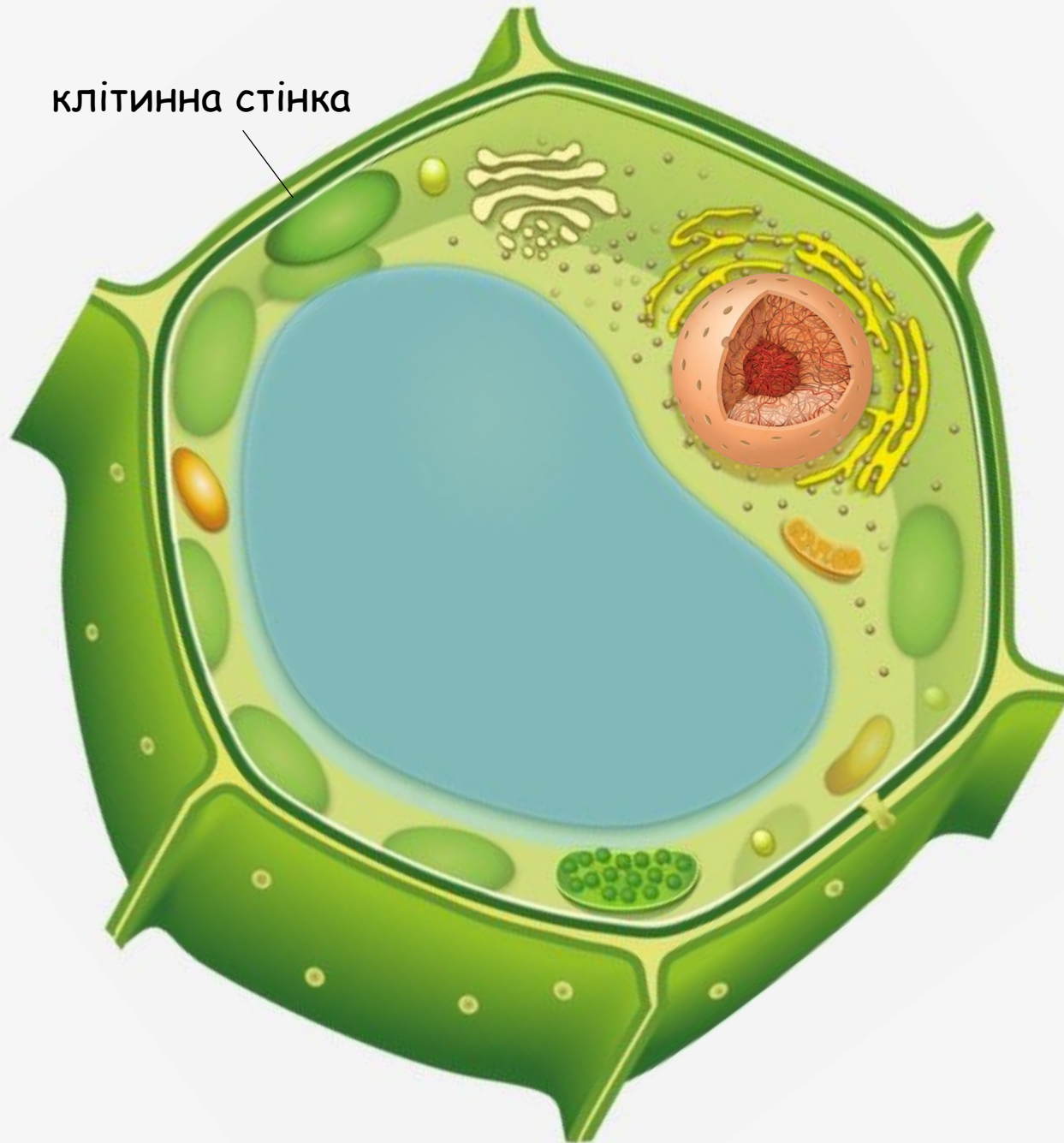
Мембрана обмежує вміст клітини

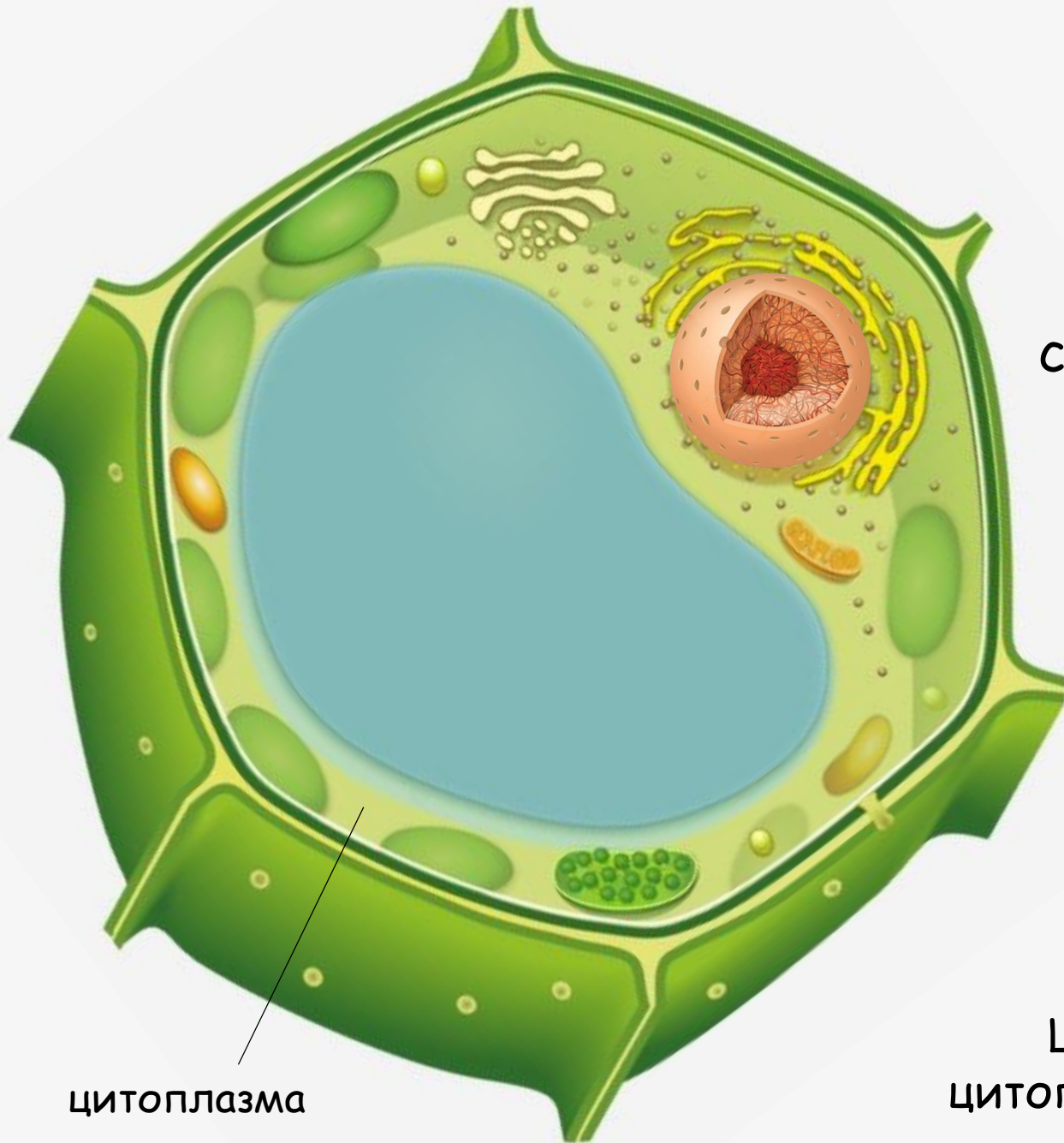
Плазматична мембрана дозволяє потрапляти до клітини певним молекулам та йонам

Клітинна стінка - зовнішній скелет клітини

Клітинна стінка є опорою,
забезпечує форму
та підтримку клітини

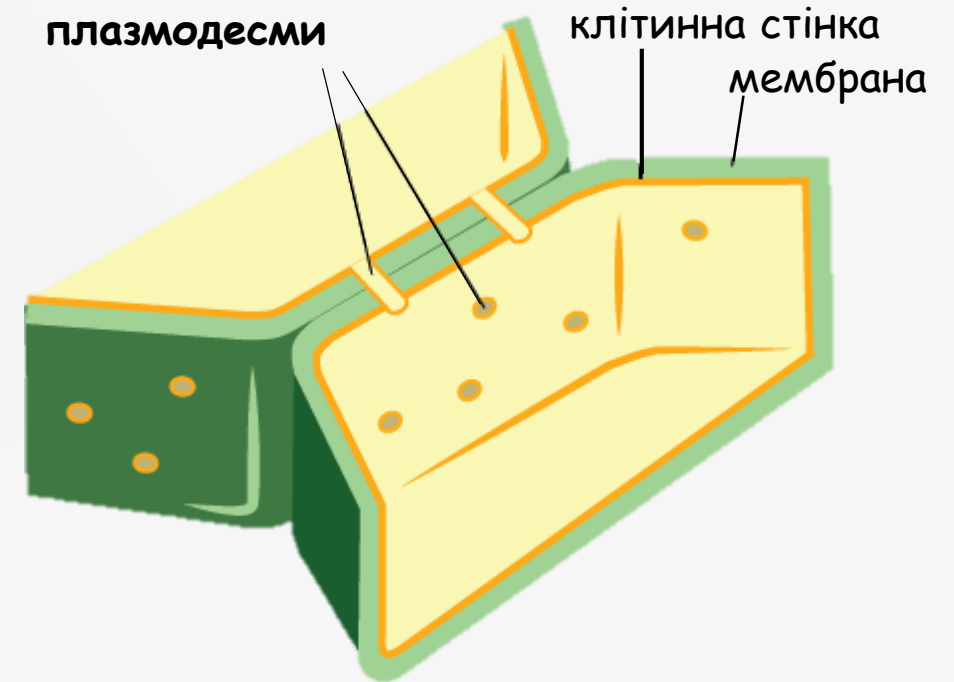
Найважливіший компонент
клітинної стінки -
вуглевод целюлоза
(клітковина)

цитоплазма

Цитоплазма - напіврідке внутрішнє середовище клітини

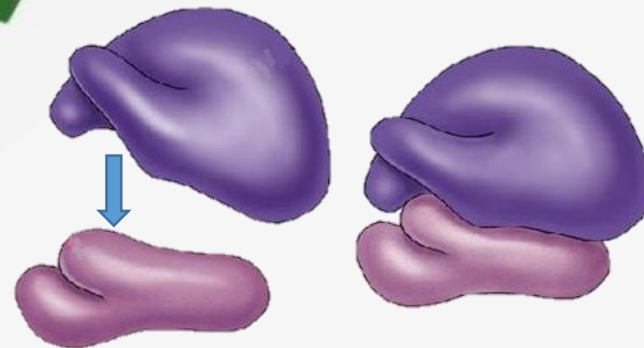
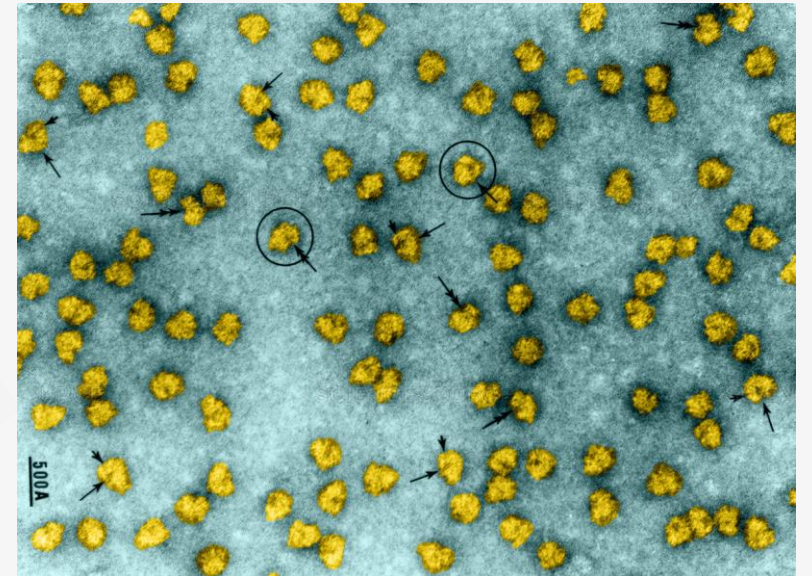
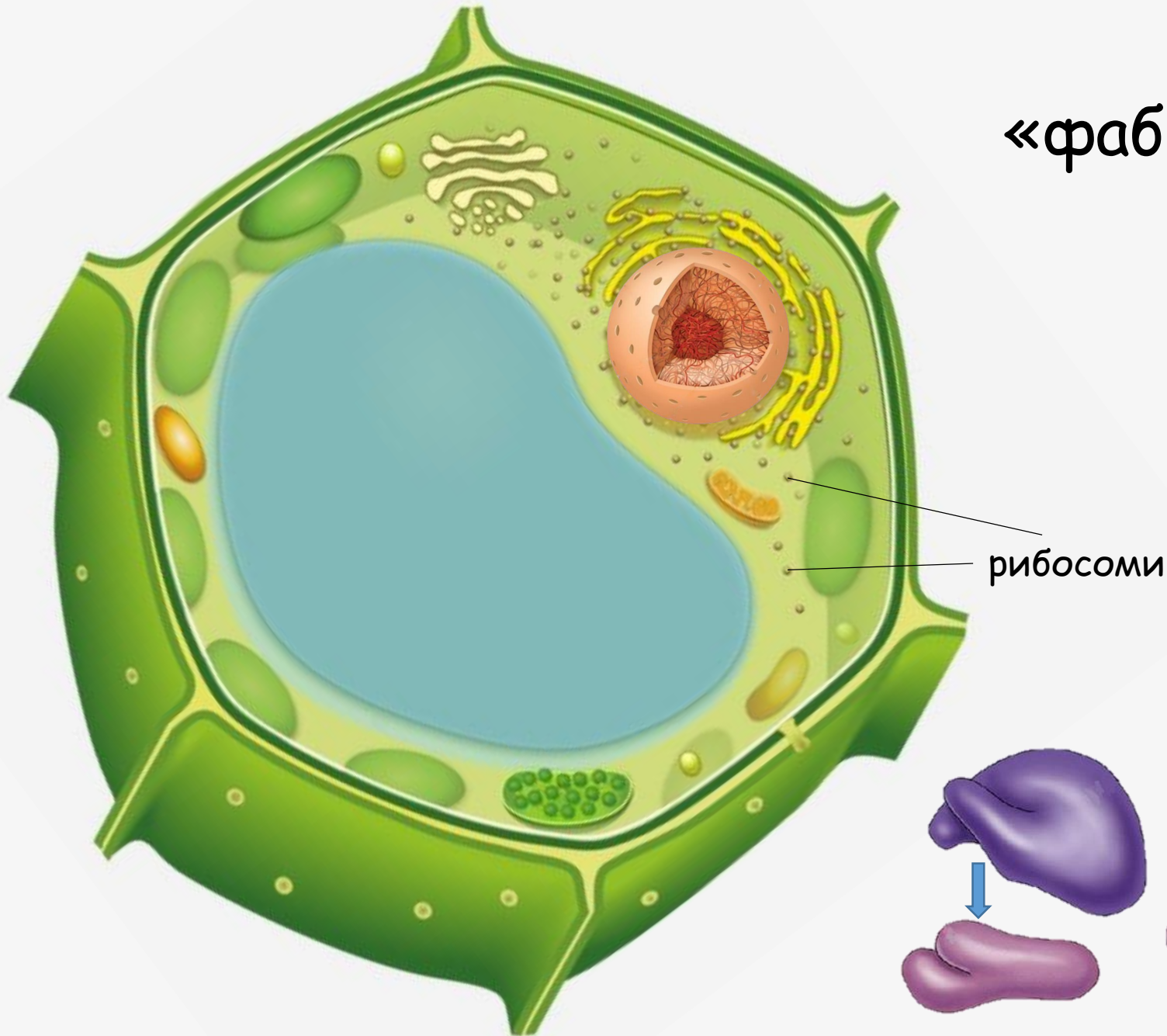
Цитоплазма об'єднує всі клітинні
структури і забезпечує їхню взаємодію

Цитоплазма сусідніх клітин сполучається
цитоплазматичними місточками - **плазмодесмами**

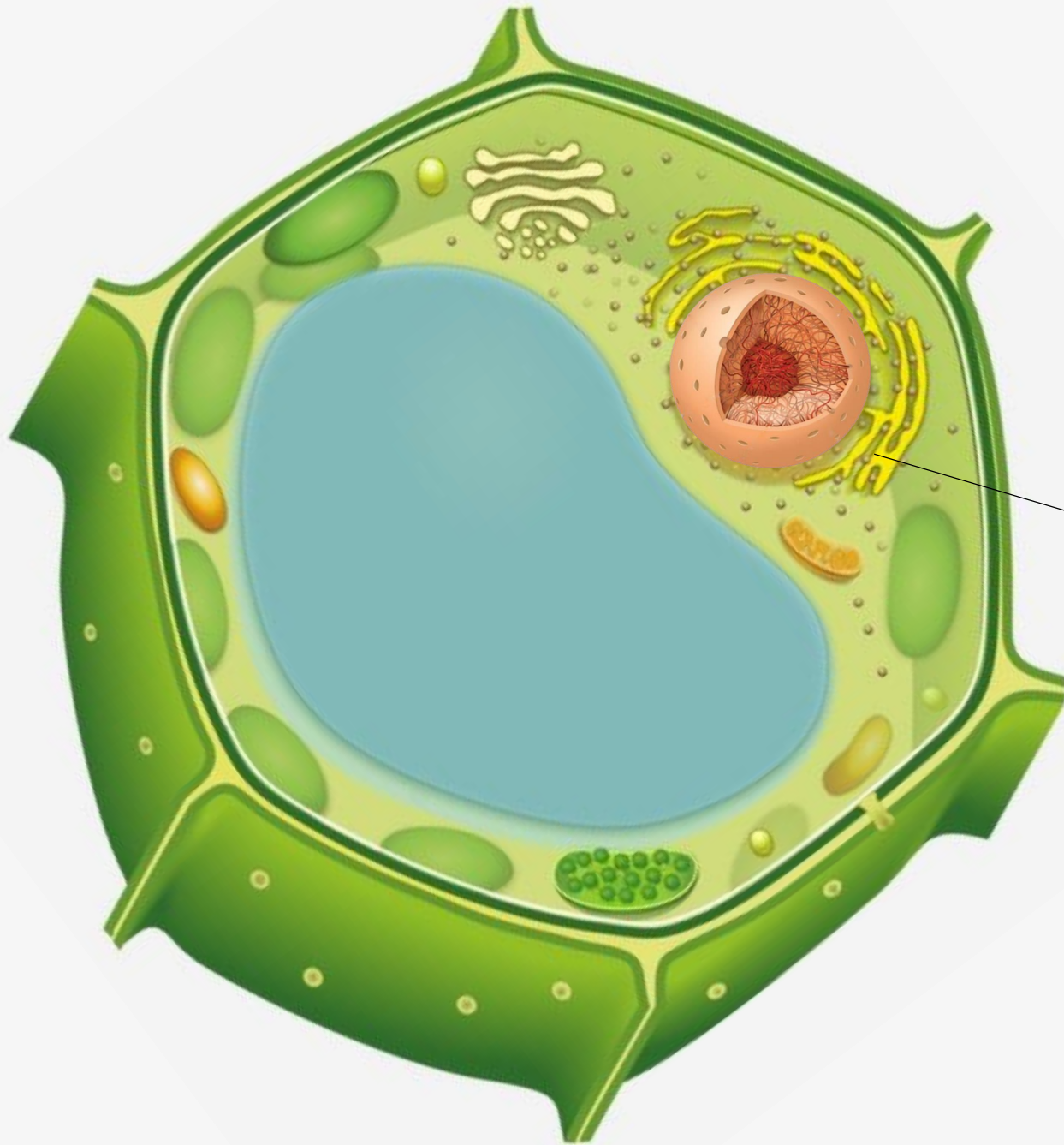
Рибосома - «фабрика» з виробництва білка

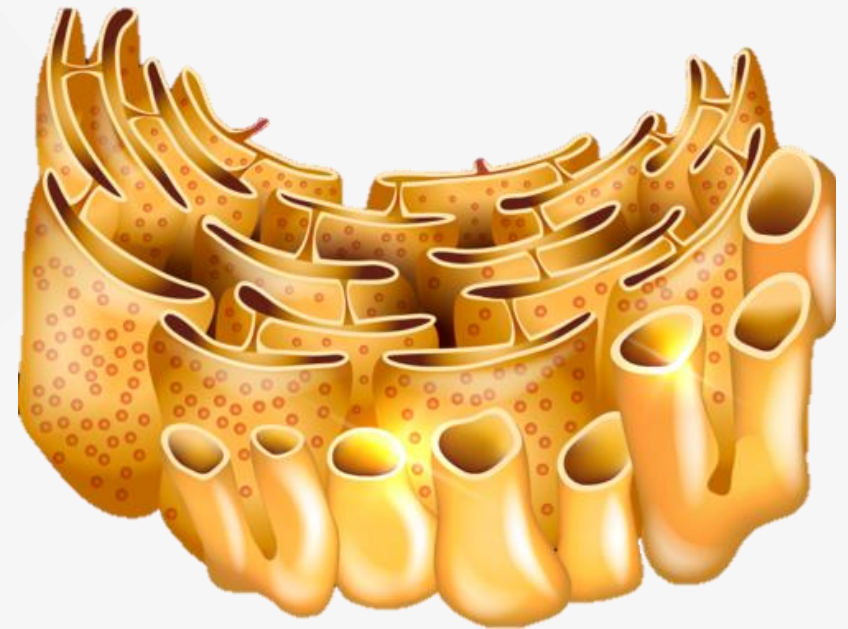
Рибосома
складається з двох
частинок

Ендоплазматична сітка (ЕПС) -

система каналців і порожнин, яка утворює потрібні клітині речовини

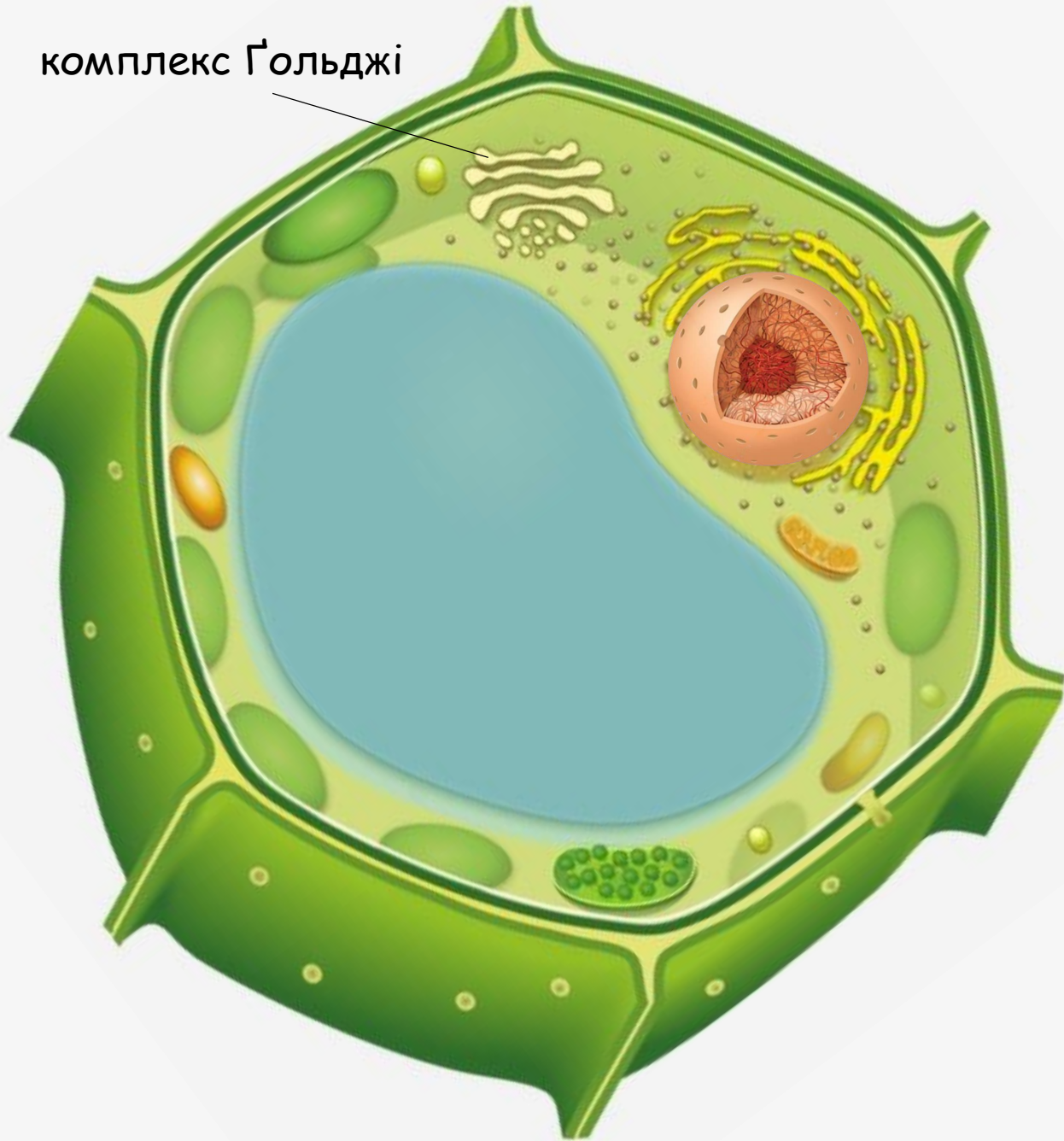

ЕПС

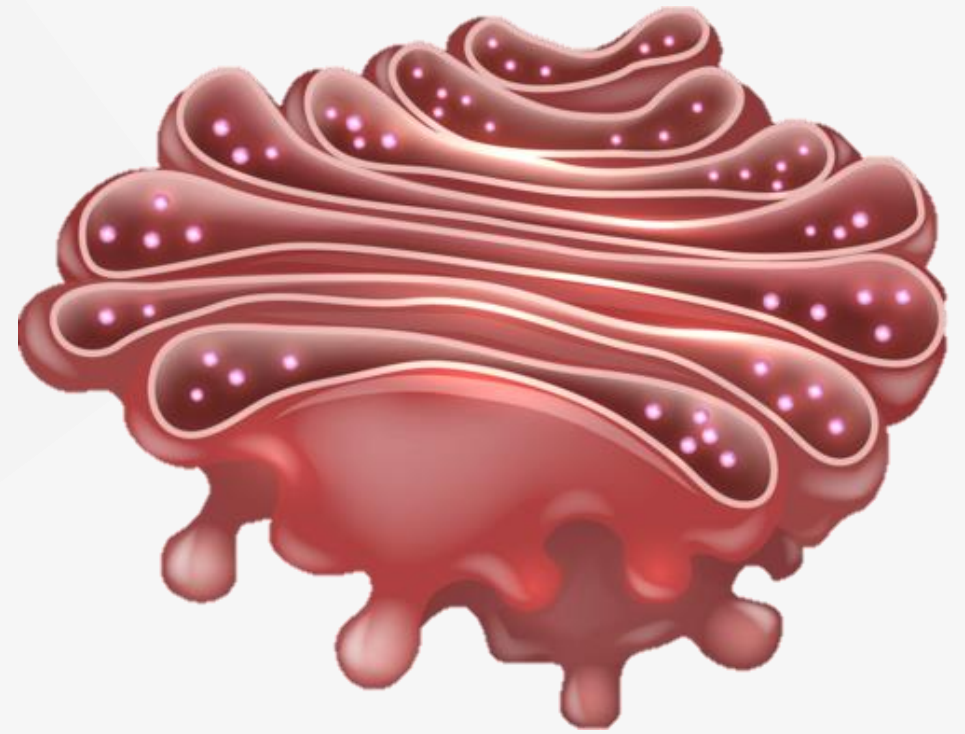

На поверхні ЕПС можуть сидіти рибосоми

комплекс Гольджі

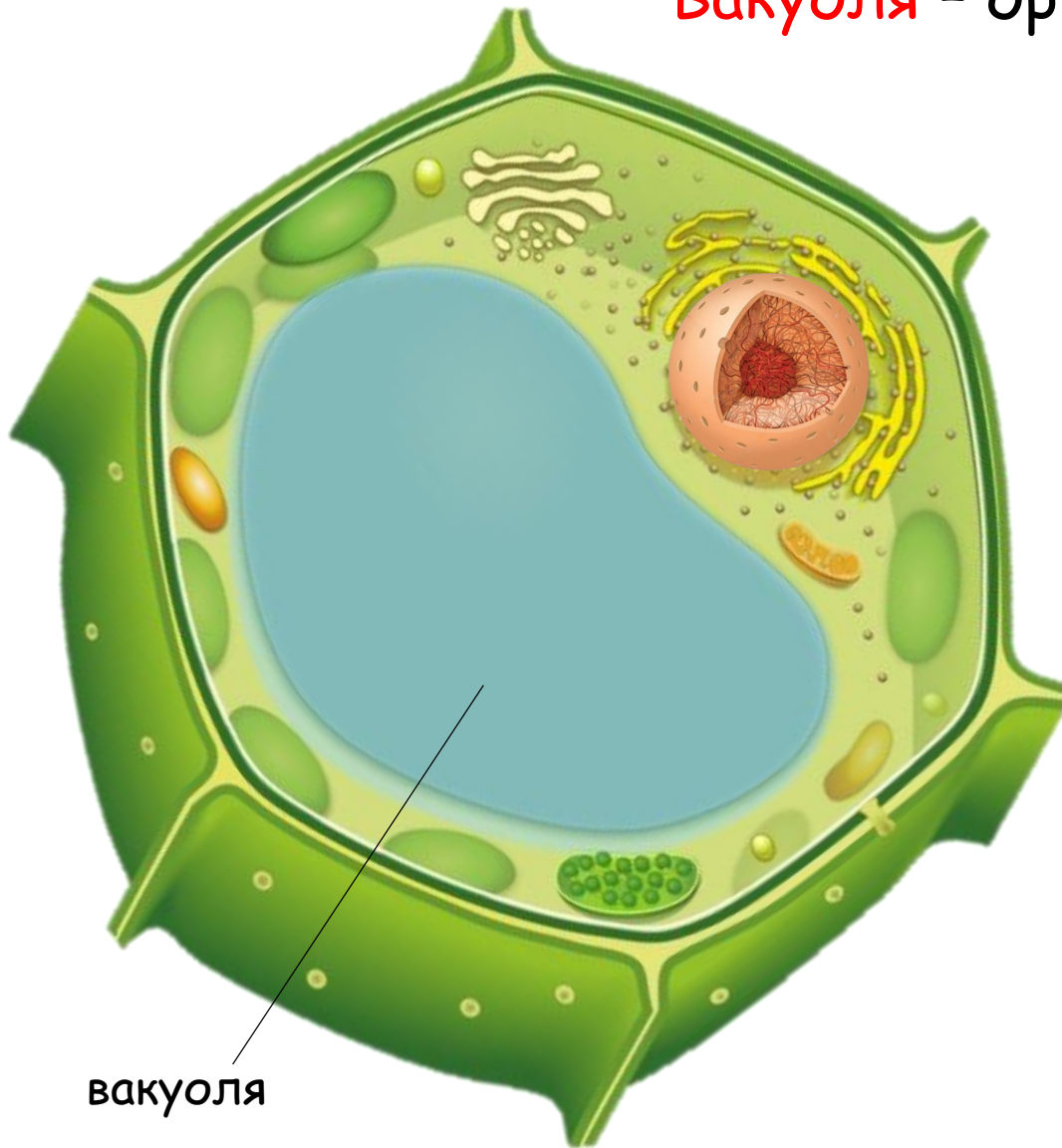

Комплекс Гольджі—
система плоских мішечків,
яка видозмінює, упаковує
і транспортує речовини

Одномембранні органели

Вакуоля - органела, заповнена клітинним соком

вакуоля

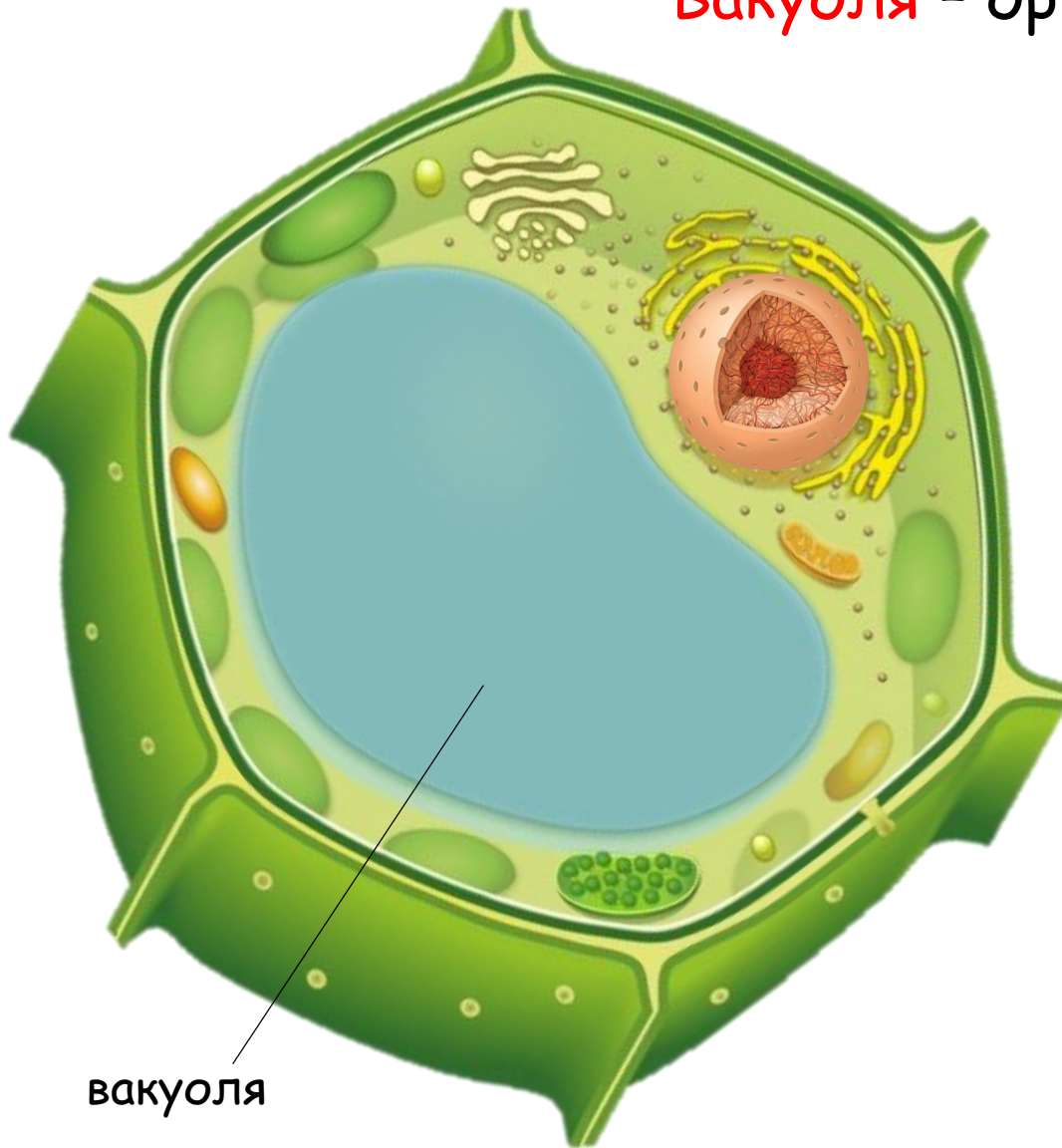
Вакуолі добре розвинені у соковитих плодах, можуть містити пігменти антоціани

У пасльону вакуолі містять алкалоїди від поїдання тваринами

Одномембранні органели

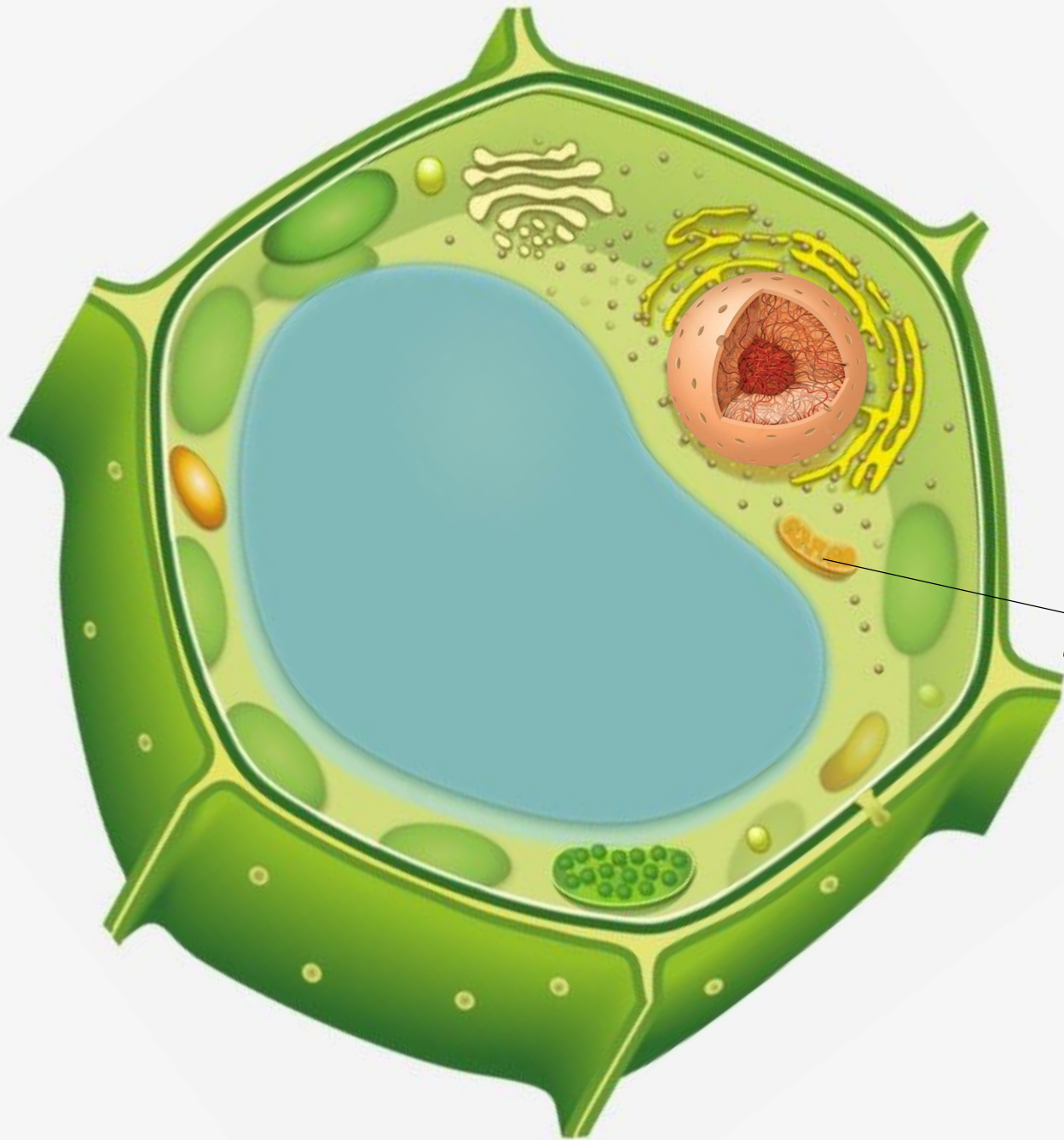
Вакуоля - органела, заповнена клітинним соком

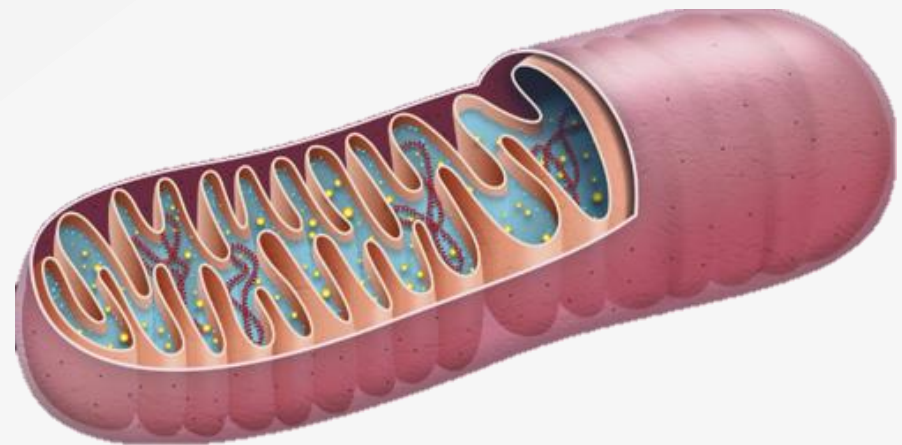
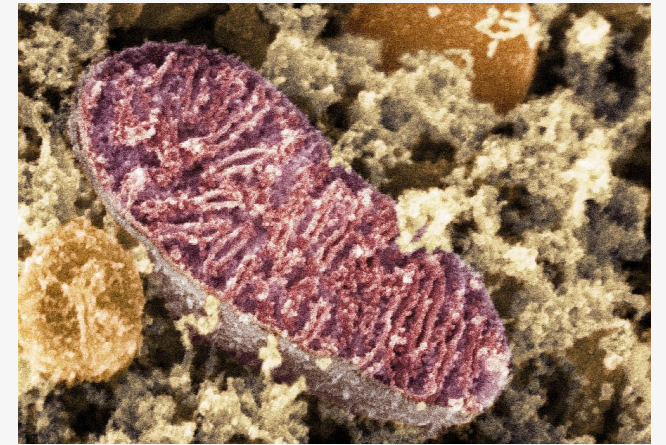
Функції вакуолей:

- перетравлення органічних речовин в одноклітинних (травні вакуолі);
- видалення надлишку води та продуктів обміну (скоротливі вакуолі);
- запасання речовин (клітини грибів і рослин);
- підтримання сталої форми клітин завдяки тургору;
- накопичення токсичних продуктів обміну

Мітохондрія -
органела, яка забезпечує
клітину енергією,
«клітинна електростанція»

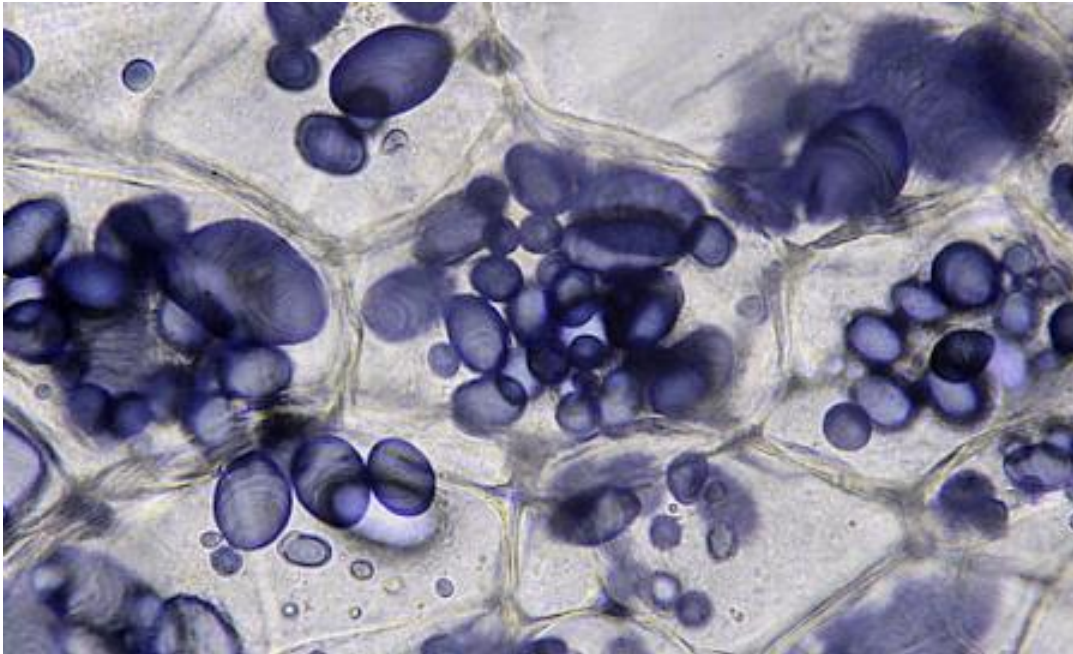
мітохондрія

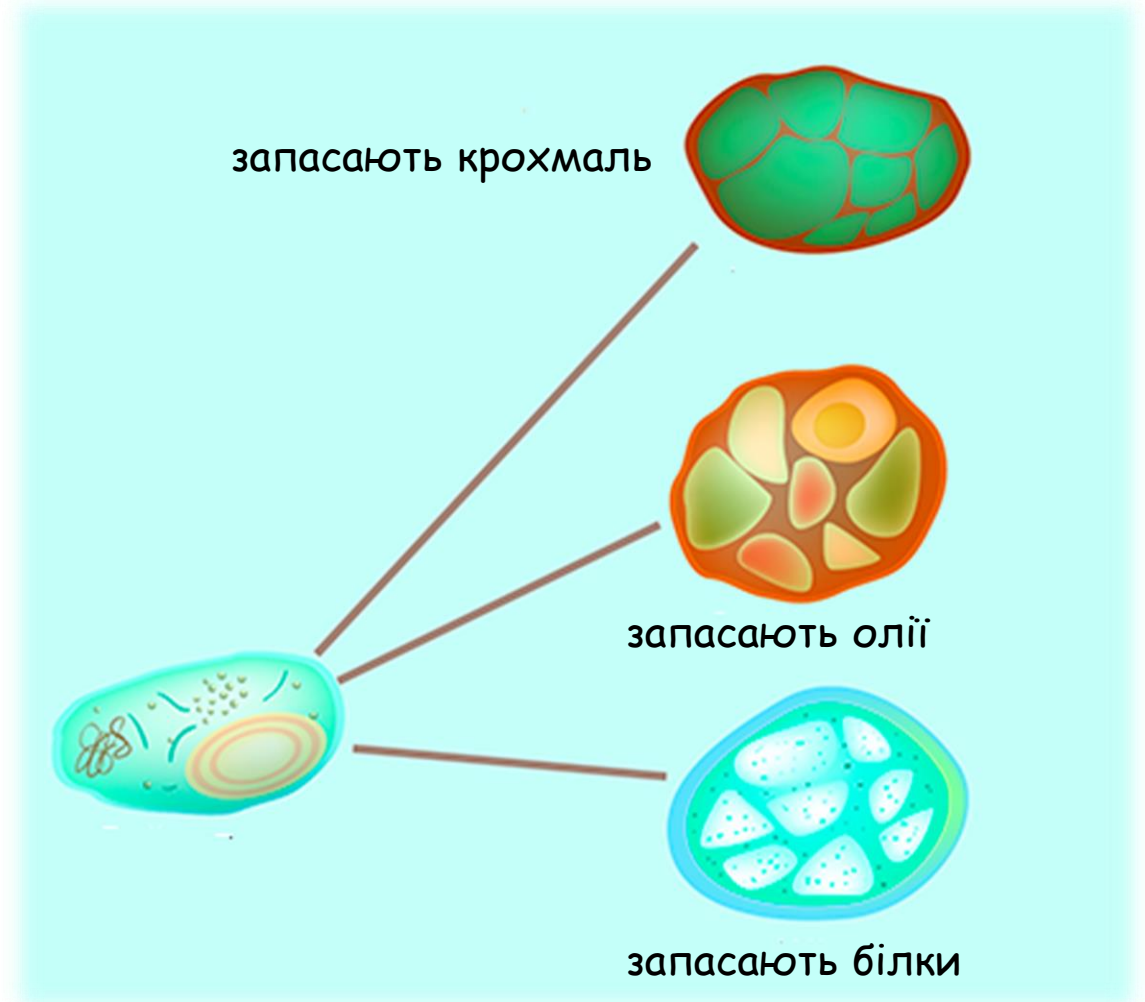
Органели клітини – це постійні структури клітини, кожна з яких виконує певну функцію

Пластиди

Лейкопласти – безбарвні пластиди, які запасують речовини

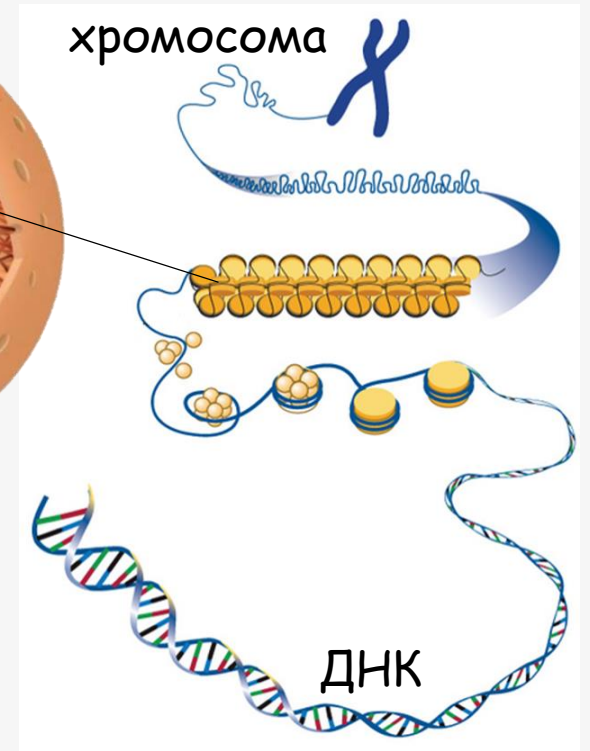
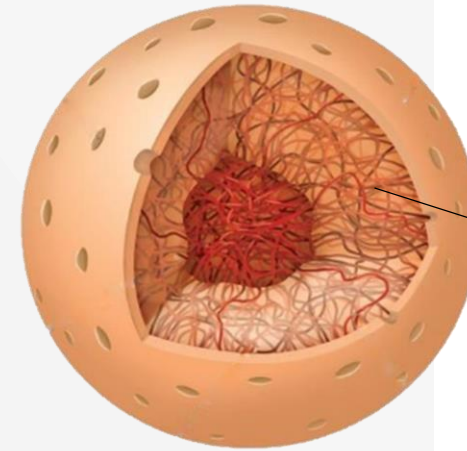
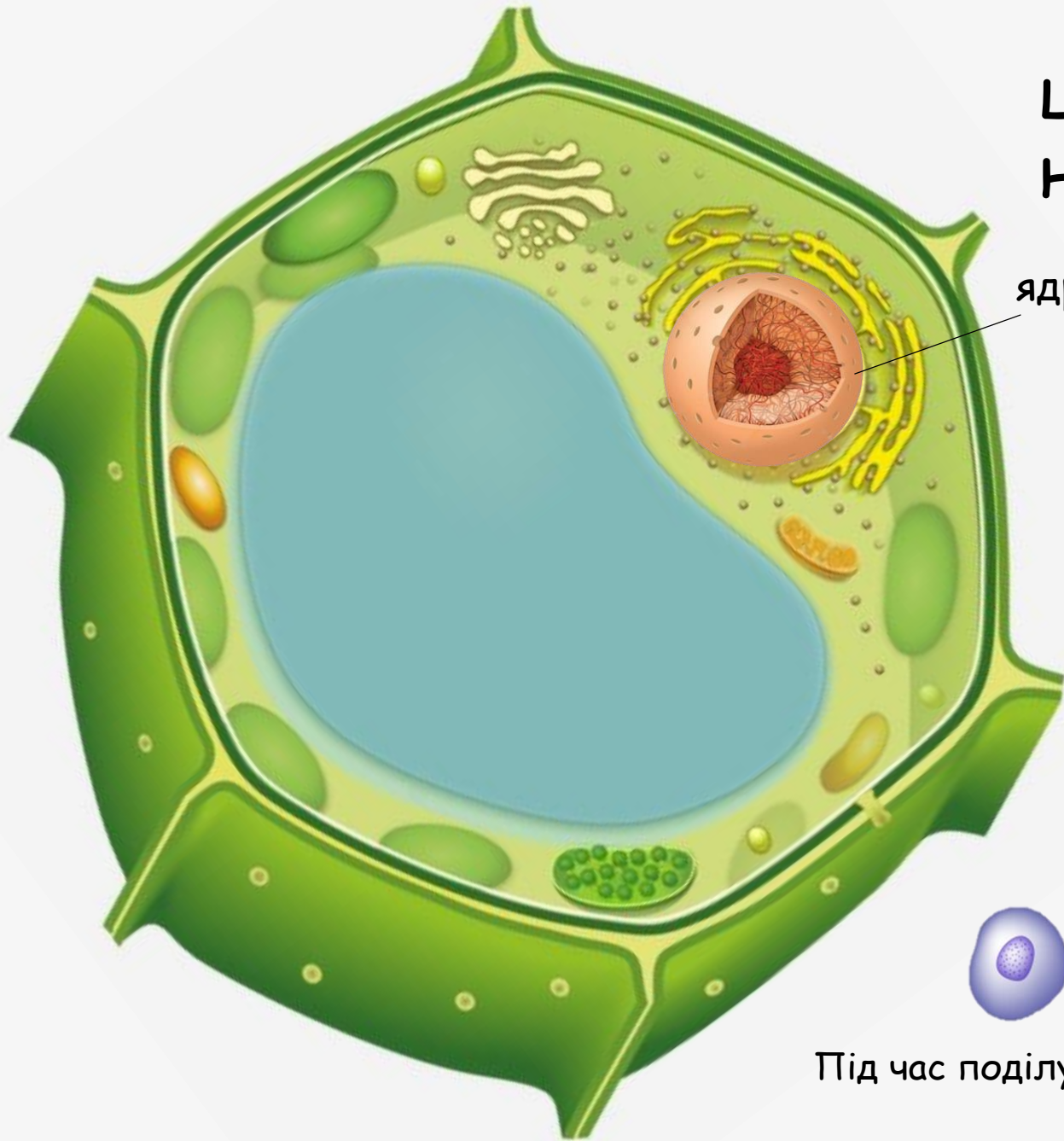

лейкопласти у бульбах картоплі
(зафарбовані йодом)

Ядро -

центр керування клітиною і носій спадкової інформації

Під час поділу спадкова інформація передається дочірнім клітинам

